

5. Zheng A. Understanding Digital Business Ecosystems in Gastronomy: The Mediating Role of Digital Collaboration and the Moderating Effect of Environmental Turbulence. *Journal of Tourism Theory and Research*. 2026. Vol. 12(1).

Плаксюк О. О.

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

м. Запоріжжя, Україна

Assoc. prof. Renata Novakova, PhD

Ambis University

in Prag, Czech Republic

ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ

Цифровізація світової економіки та розвиток фінансових технологій сприяють активному впровадженню криптовалют у міжнародні економічні відносини. Для малих і середніх підприємств (МСП), що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність (ЗЕД), криптовалюти стають альтернативним інструментом міжнародних розрахунків, який дозволяє скоротити транзакційні витрати, прискорити проведення платежів та розширити доступ до глобальних ринків. Водночас недостатній рівень нормативного регулювання та відсутність єдиного підходу до бухгалтерського обліку криптоактивів створюють низку теоретичних і практичних проблем, що потребують подальшого наукового дослідження. Криптовалюта являє собою цифровий актив, функціонування якого базується на використанні криптографічних методів захисту та технології блокчейн. Основними її характеристиками є децентралізація, безпечність операцій, швидкість обігу та відсутність централізованого контролю [1; 8]. Серед найбільш поширених криптовалют на

міжнародному ринку виділяють Bitcoin, Ethereum, Ripple, Litecoin, Cardano та Polkadot. На відміну від традиційних фінансових ринків, ринок криптовалют функціонує безперервно, має глобальний характер і характеризується високою волатильністю цін [2; 8].

Попри значні переваги, використання криптовалют пов'язане з певними ризиками. Насамперед це коливання ринкової вартості, невизначеність правового статусу в окремих країнах, а також ризики втрати доступу до цифрових активів чи несанкціонованого втручання в інформаційні системи. Саме тому особливого значення набуває питання належної організації бухгалтерського обліку операцій із криптоактивами.

Аналіз наукових джерел свідчить про відсутність єдиного підходу до визначення економічної сутності криптовалют. Залежно від мети використання їх розглядають як нематеріальні активи, запаси, фінансові інструменти або окремий вид цифрових активів [3]. Водночас Інтерпретаційний комітет з міжнародних стандартів фінансової звітності не визнає криптовалюту фінансовим інструментом у розумінні МСБО 32, оскільки вона не створює договірних прав на отримання грошових коштів або іншого фінансового активу [6]. На нашу думку, для підприємств, які використовують криптовалюти у зовнішньоекономічних розрахунках, найбільш обґрунтованим є підхід до їх визнання як нематеріальних активів. Відповідно до МСБО 38 «Нематеріальні активи», криптовалюта відповідає критеріям ідентифікованого немонетарного активу, не має матеріальної форми та здатна приносити майбутні економічні вигоди [6]. У випадку придбання криптовалют з метою подальшого перепродажу можливим є її облік як запасів відповідно до вимог МСБО 2 «Запаси» [7; 8]. Важливим аспектом організації обліку є визначення моменту визнання криптовалюти активом підприємства. Таким моментом доцільно вважати дату отримання контролю над цифровим гаманцем та підтвердження транзакції у блокчейні. Первісну оцінку криптовалюти пропонується здійснювати за справедливою вартістю на дату операції із використанням котирувань провідних криптовалютних бірж. Подальша оцінка може проводитися за моделлю собівартості або переоціненої вартості відповідно до облікової політики

підприємства [4]. Для забезпечення достовірності фінансової інформації доцільно впроваджувати систему документального оформлення та внутрішнього контролю криптовалютних операцій. Така система повинна включати закріплення умов розрахунків у криптовалюті в зовнішньоекономічному договорі, фіксацію ринкового курсу на дату операції, документальне підтвердження транзакцій, відображення операцій у бухгалтерських регістрах та проведення інвентаризації цифрових активів. Особливу увагу слід приділяти захисту цифрових ключів, використанню багатофакторної автентифікації та проведенню внутрішнього аудиту операцій [5; 8].

Отже, використання криптовалют у зовнішньоекономічній діяльності МСП потребує формування адаптованої облікової політики, яка поєднуватиме вимоги міжнародних стандартів фінансової звітності та особливості національного законодавства. Це сприятиме підвищенню прозорості обліку, достовірності фінансової звітності та ефективності управління цифровими активами в умовах цифрової трансформації економіки.

Список використаних джерел

1. Паньків М. П., Баран Я. В. Криптовалюта як об'єкт бухгалтерського обліку та фінансової звітності. *Інфраструктура ринку*. 2023. № 74. С. 214–219.
2. Єлісєєва О. Є., Волошина О. В., Дідур С. В. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку криптовалют. *Економічний простір*. 2018. № 132. С. 25–34.
3. Brukhanskyi R. F., Spilnyk I. V. Cryptographic Objects in the Accounting System. *The Institute of Accounting, Control and Analysis in the Globalization Circumstances*. 2019. № 1–2. P. 28–44.
4. Mogyl L. S. Accounting and Taxation of Cryptocurrency Transactions in Modern Conditions. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54.
5. Орлов В. М. Правове регулювання обігу криптовалют та проблеми їх бухгалтерського обліку в Україні. *Економіка та держава*. 2024. № 3. С. 52–58.
6. International Accounting Standards Board. International Accounting Standard 38 (IAS 38) Intangible Assets. London : IFRS Foundation.
7. International Accounting Standards Board. International Accounting Standard 2 (IAS 2) Inventories. London : IFRS Foundation.

8. Плаксюк , О., Пономаренко , І., Кудіна , А. і Ліщенко , А. (2026). Організація обліку зовнішньоекономічних операцій з використанням криптовалюти для забезпечення стійкості підприємств малого та середнього бізнесу. *Економіка і організація управління*. 250-263. <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2026.1.20>

Плаксюк О. О.

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного,

м. Запоріжжя, Україна

Prof. Alena Pauliková, PhD

Slovak University of Technology in Bratislava

Slovak republic

УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕРЕРВНІСТЮ БІЗНЕСУ ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасні умови господарювання характеризуються високим рівнем невизначеності та впливом численних зовнішніх і внутрішніх ризиків. Пандемії, військові конфлікти, кіберзагрози, перебої в енергопостачанні, природні катастрофи та економічні кризи створюють суттєві виклики для стабільного функціонування підприємств. У таких умовах особливого значення набуває антикризове управління, яке спрямоване на забезпечення стійкості бізнес-процесів, мінімізацію втрат та підтримання конкурентоспроможності суб'єктів господарювання [1].

Антикризове управління є складовою загальної системи менеджменту підприємства та передбачає комплекс заходів щодо своєчасного виявлення кризових явищ, оцінки їхнього впливу на діяльність підприємства та розробки ефективних механізмів реагування. Його важливим напрямом виступає управління безперервністю бізнесу (Business Continuity Management, BCM), яке забезпечує